

Datum
2019-10-2011
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2019-1025

Yttrande

Till
Försvarsdepartementet

Remiss från försvarsdepartementet - förbättrat skydd för totalförsvaret SOU 2019:34 Fö2019/00661/RS

Sammanfattning

Kommunstyrelsen menar att det är positivt att kommunernas viktiga roll i totalförsvaret har identifierats och lyfts fram, då en stor del av samhällets grundläggande funktionalitet baseras på det som händer inom det kommunala ansvarsområdet och kommunen som geografisk yta. Kommunstyrelsen menar också att det ur ett nationellt perspektiv är viktigt att totalförsvaret och det civila försvarets del i detta, får ett ökat fokus med en utveckling av lagstiftningsområdet som idag är relativt ålderdomlig med avseende på samhällets olika drifts- och styrformer. Kommunstyrelsen har dock synpunkter på flera av utredningens förslag, då dessa inte fullt ut beaktar den påverkan på kommunal verksamhet som de kan få till konsekvens och den avvikelse från finansieringsprincipen som de innebär.

Kommunstyrelsen ser bland annat problem med förslaget i remissen om att införa hinder för avyttring av kommunal fast egendom till exempel mark i hamnar utan ersättning från staten. Tillägget i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, om att kommunen i sin verksamhet ska beakta totalförsvarets krav kan också innebära att kommunen får utökade uppgifter utifrån dagens situation. Förslagen riskerar att inte följa finansieringsprincipen och därmed orsaka både direkta och indirekta kostnader för kommunen.

Yttrande

6.3.1 Ett tillägg till LEH

Ett tillägg till Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) om att kommunen ska beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet, riskerar att uppgifter som kommunen inte har rådighet över kan drabba kommunen samt att direkta och indirekta kostnader uppstår utan finansiering. Det är av stor vikt för Malmö stad att uppgifter inom totalförsvaret beskrivs i en överenskommelse mellan staten och kommuner där uppgifter och medel regleras. De ökade kostnaderna kan vara för nyanställningar som behövs för att administrera lagen samt utbildningar för att kunna följa lagen.

11.1 Det behövs ett statligt kontrollsystem

Utredningen utesluter inte behov av att utvidga lagens tillämpningsområde. Det som kan komma i fråga som kan beröra Malmö stad på sikt inom strategisk infrastruktur är Öresundsbron, järnvägsstationerna genom kommunen, en framtida Öresundsmetro och energiproduktion i vindkraftparker till havs. Att en utvidgning diskuteras utan att tydligt uteslutas skapar osäkerhet och ett oklart regelverk. Det är bättre att utreda samtlig strategisk infrastruktur i en och samma utredning och inkludera denna i samma författningstext.

11.4 Skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar

När det gäller anläggningar med förstärkt fysiskt skydd så nämns skyddsrum i utredningen. Skyddsrum frågan bör ses över avseende totalförsvarsbehov och väga dagens situation med status på dessa utrymmen mot fastighetsägares och kommunens behov av att utveckla samt förnya stadsdelar. Finansiering av detta behöver klargöras.

11.6.2 Alternativet en statlig förköpsrätt

Staten kan ta sitt ansvar för totalförsvarsviktig egendom genom statlig förköpsrätt vilket underlättar för kommunen. Med staten som ägare till strategisk egendom skapas stabilitet och osäkerheter om förbjuden försäljning undviks. Även om staten inte har ett intresse av att äga egendomen få staten överlåta egendomen till den staten vill.

12.5.3 Finansieringsprincipen

Utredningen behandlar finansieringsprincipen märkligt kort och utan att uttömmande förklara hur utredningen ser på denna och förslaget. Finansieringsprincipen gäller när riksdag, regering eller myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för verksamhet. Den gäller även vid regeländringar som påverkar kommunernas möjligheter att ta ut avgifter eller påverkar kommunernas möjligheter till andra inkomster. Huvuddelen av Sveriges 54 största hamnar ägs av kommuner eller kommunala bolag och det är ett särskilt skäl till att finansieringsprincipen bör tillämpas. Om kommunen eller andra privata intressen påverkas ekonomiskt ska de få ersättning från staten som motsvarar skadan. Områden som av särskilda skäl hindras från eventuell utveckling borde ersättas med skälig summa för att täcka drift och skötsel av området under perioden. Det är viktigt att ge tydliga spelregler för hamnarnas utveckling över tid. Rättsosäkerhet leder till osäkerhet särskilt på fastighetsmarknaden och logistikmarknaden.

13.7 Förhållandet till det föreslagna kontrollsystemet i säkerhetsskyddslagen

Dubbla granskningssystem riskeras med den föreslagna lagen och säkerhetsskyddslagstiftningen. En enhetlig lagstiftning undviker otydlighet i vilken lag som gäller och det är bättre med en heltäckande lag där ändringar i säkerhetsskyddslagstiftningen är att föredra än utredningens föreslagna dubbla lagstiftning med subsidiaritet.

14.2.1 Samråd för kommuner och landsting

När det gäller samråd mellan granskningsmyndigheten och kommunen är det av stor vikt att förtydliga i vilka situationer staten har möjlighet att hindra försäljning och markutveckling. En konsekvensbedömning behöver göras av en hindrad överlåtelse eller upplåtelse. Vilka kriterier bedöms som hinder och hur sker avvägningen? Om granskningsmyndigheten ska utreda och granska så kan detta bli en bromskloss och ett överklagande till regeringen och överprövning via rättsprövningsinstitutet riskerar att ta flera år. Fördröjningar leder till en negativ utveckling för näringsliv och arbetsmarknad och det kan ta längre tid att lösa bostadsbristen. En maximal tid som granskningar ska ta ger tydligare ramar. Processen måste vara förutsägbar och möjliggöra planering med klara direktiv. Då blir den effektiv och planerad utveckling kan ske under marknadsmässiga villkor.

14.17.2 Överväganden i förhållande till den kommunala självstyrelsen

Om hamnar och flygplatser är en del av försvars- och utrikespolitik som exklusivt tillhör staten och kommunerna saknar kompetens att fatta beslut om en överlåtelse eller upplåtelse av egendom som kan medföra risker för väsentliga totalförsvarsintressen, så bör staten ta sitt ansvar och äga dessa. Om det sker ingrepp i den kommunala självstyrelsen så att egendom inte kan fritt förfogas så ger det mindre inskränkningar med statlig förköpsrätt. Ingrepp i det kommunala självstyret måste komma med tydlighet i vilket geografiska område som avses.

Ordförande

.....
 Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

.....
 Anna-Lena Alnerud

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]